

Ė āīīōīñō íá óīīōðāáēāíēē íá÷ēāííīāī èìáíē ā äðāáíāðóññēīī ŷçûēā (íà ìàòáðēàēā «Īīāāñòē āđ

Āāōīð Āííā Āíāōíēūāāíā Ēīðíōāāāā
03.10.2009 ā.
Īīñēāāíāā íāíīāēāíēē 04.10.2009 ā.

This paper describes some functioning problems in the Old Russian language based on the Primary Chronicle in three Codexes – Hypatian, Laurentian and Radzivil. Conclusions of an investigation into the brief forms of names in two of their syntactic functions – predicate and attribute – are concerned. Meaning of brief form in the context is also presented.

Īáíēī ēç ĩðíāēāíūō āīīðīñā ēñōīðēē ŷçûēā
ŷāēŷāðñŷ āīīðīñ ĩ óóíēōēíēðíāāíēē íá÷ēāííīāī èìáíē ā óāēñōā. Īū ðāññīōðēī ŷōó
ĩðíāēāíō íà ìàòáðēàēā «Īīāāñòē āðāíāíūō ēāō» ā óðāó ñīēñēāó ēāōīīēñāē – Ēāāðāíōūāāñēīī
(1377 ā.), Ēīàòūāāñēīī (I
īīē. XV
ā.) ē Ðāāçēāēēīāñēīī (XV ā.).

Īðíāēāíō óīīōðāāēāíēŷ íá÷ēāííūō èìáí ā óóíēōēē
ĩðāāēēāōā ā äðāáíēð óóññēēð óāēñōāō ē ĩðíāēāíō àððēāóòēāííīāī ēñīīēūçíāāíēŷ
íá÷ēāííīāī èìáíē íāāīçīīāēīī ðāññīāòðēāāōū ēçíēēðíāāííī äðōā ĩō äðōāā ē ĩō
āīīðīñā, ñāŷçāíūō ñ óóíēōēíēðíāāíēēāí ÷ēāííīāī èìáíē. Ÿōí íāóñēíāēāíí
íāñēíēūēēēē ĩðē÷ēíāíē. Ā ðāññīāòðēāāíūē
ĩāðēíā ðāçāēòēŷ ŷçûēā àððēāóòēāíūā ĩðíāēāíēŷ ñ ó÷āñōēāí èìáíē ĩðēēāāōāēūííīāī
íāðíāŷōñŷ íā ñōāāēē óíðíēðíāāíēŷ. Ēāē ēçāāñōíí, ÷ēāííāŷ óíðíā, èìāþūāŷ
íēíí÷āíēā, íāðāçíāāāðāñŷ ēç ÷ēāíā, ē íāēāāāþūāŷ āñēāāñōāēā ŷóííī āíēūøāē
āēāēñōūþ ĩðē ñīāēāñīāāíēē, çāēðāíēŷāðñŷ ā óóíēōēē àððēāóòā. Ñēó÷āē
óīīōðāāēāíēŷ ÷ēāííīē óíðíū ā óóíēōēē ĩðāāēēāōā āāēíē÷íū. Ōāēēī íāðāçīī, ÷ēāííāŷ

Iðēēāāāōāēūīāī ā ōōīēōēē àòðēāóòā íāìē áúēī ōñōāíāēāíí, -ōī áíēūøēíñōāī Iðēēāāāōāēūīūō ōīñōāāēāíū ā ōīðīā āēí. ī., ōīāāā ēāē ñðāāē ÷ēāííūō ēìāí Iðēēāāāōāēūīūō ā àòðēāóòēāííē ōōīēōēē íāāēpāāāōñý Iðēīāðíí ðāāííā ðāñīðāāāēāíēā ōīðī ñðāāē ēì. ī., ðīā. ī. ē āēí. ī. Õāē, ā ōāēñōā ÍĀĒ íāíāðōāāíā 1051 ÷ēāííāý ōīðīā ā ōōīēōēē àòðēāóòā, ēç íēō 235 ōīðī ā ēì.ī. (22%), 221 ōīðīā ā ðīā. ī. (21%) ē 307 ōīðī ā āēí. ī. (29%), ōīāāā ēāē íā÷ēāííūō ōīðī ā ōōīēōēē àòðēāóòā ā ÍĀĒ – 281, ēç íēō 196 ōīðī ā āēí. ī. (70%).

Ēçāāñōíí, ÷ōī íā÷ēāííūā ēìāíā ā ōōīēōēē àòðēāóòā ā íāìyōíēēāō iēñūīāííñōē ōīñōāāēýēēñū ñ ðāçííē ñōāííūp ēíōāíñēāííñōē ā ðāçííūō íāāāāō. Õāēō ññōāííííē ōōðāōū íā÷ēāííūē Iðēēāāāōāēūīūē ñēēííāíēý ñēñāí āí íííāēō āðāíìāōēēāō. Õāē, ó Ā.Ā. Ēíēāñíāā ā «Ēñōíðēē ðōññēíāí ýçúēā» íāōíāēí: «Íñēíēūēō ēðāōēēā ōíðīū ñōāēē íðāāēēāōēāííūē ōíðīāìē ēēē íāðāçííāúāāēē íāðā÷ēý, ííē íā íōāāāēēñū ā íāðāāēāíā ñēēííāíēý. Ñíððāíýēēñū ōíēūēí ōíðīū ēì. ī., ñíāēāñōāíūā ñ ñíāēāāēāuēí. <...> Óāā ā XIII ā. ēíñāāííūā ōíðīū ēðāōēēō Iðēēāāāōāēūīūō āñōðā÷āpōñý ðāāēí, ñíððāíýpōñý ēēøū ā ōðāāēōēíííūō ōíðīōēāō ðā÷ē» [Ēíēāñíā 2005: 334]. Íāíāēí áúýāēāííā íāìē ēíēē÷āñōāāííā ðāñīðāāāēāíēā íā÷ēāííūō ōíðī ñí íāāāāēāì ōðāāóāō āíñíēíēōāēūííāí ēííāíōāðēý.

Ēç āñāō Iðēīāðíā ōīñōāāēāíēý íā÷ēāííūō ēìāí ā āēí. ī. Iðē ñóūāñōāēōāēūííí ā ÍĀĒ áúāāēēí íāñēíēūēí:

• āēāçō āāíē āðāāýíú (ĒĐ 4 ē., ĒĒ 5 ē., ĒĒ 3 íā.),

• Iðííāāāāøā āçðíó íāñíðí÷íó ē Iðāāó (ĒĐ 63 íā., ĒĒ 43 ē., ĒĒ 39 íā.),

• ēçāðāøā íōāē āíāðū ē ñìññēāíú (ĒĒ 36 íā., ĒĒ 41 ē., ĒĐ 59 ē.),

• ñíýøā ñ íāāí ñíðí÷ēō ēðíāāāó (ĒĒ 89 íā., ĒĒ 88 íā., ĒĐ 140 íā.),

• ē áúçēíæē íā íú āāíú ēāāēíó (ĒĐ 11 íā., ĒĒ 10 ē., ĒĒ 8 íā.),

• wēūāā... æā ííāāēç ēñēííāōē āìíó āāēēēō ē āēíóāíēō (ĒĐ 28 íā., ĒĒ 22 íā., ĒĒ 15 íā.),

• wēāā... ñíāðā āíē íííāū ē ððāāðū (ĒĐ 29 íā., ĒĒ 23 ē., ĒĒ 16 ē.) ē āð.

Áíēūøēíñōāī Iðēīāðíā Iðāāñōāāēāíí ōāē íāçúāāāíūē íōííñēōāēūíūē ēìāíāìē, ā òāēæā ōñōíē÷ēāūíē ōíðīōēāìē, Iðē÷āí íā÷ēāííā ēý íāōíāēōñý ā ññōííççēōēē ñí ñòíñāíēp ē ēìāíē ñóūāñōāēōāēūíííó. Ííāíāíūā Iðēīāðū āñōū ē ā ñíñēāāópūēō ÷āñōýō ēāōíēñāē, íāíðēíāð ā Ēāāðāíōūāāñēíē:

- è áðàòÿ ááĩ áñÿ . ðááĩíáàóòñÿ àèácáðá
ááĩ æèáà
(ËË 108 íá.),

- ìðèçòáàðá æá ààèè-áíá áçÿðá èíÿçÿ ñáĩááĩ ìðòáà
(ËË 143 íá.),

- çàðàðüÿ áí ìððèú ñáðíú àèác wáíáíú ñú
íáñá áðÿáóúü (ËË 131 è.) è äð.

Áĩ áñáò ìðèááááííúò ìðèíáðáò íá-èáííĩá èìÿ íá
ÿàèÿáòñÿ ñíáñòááííí àòðèáóòì á ìðèáú-ííí ììèíáíèè. Ìñĩááííí ììèàçàòáèüíú á
ÿòíí ìèáíá ìðèíáðú èç ËË. Á ìðèíáðá àà áúá áú íá ààñòü áú wáèáó
-èáèè ìðíñòà (ËË 121 íá.)
íá-èáííáÿ òíðíà ìðíñòà (àèí. ì.) íá
áúðàæáàò ñíáñòááííí èà-áñòáí èèòá. Ñèíðáá, çááñú ñèááóáò ìðááííèááàòü áíèáá
ñèíæíúá ìòííðáíèÿ íá-èáííáí èíáíè ñ ñóúáñòáèòáèüíí, èíòíðúí á ñíáðáíáííí
ðóññèíí ÿçúèá ìíáóò ñííòááòñòáíáàòü ìòííðáíèÿ á èííñòðóéèè ñ ììèóíðááèèàòèáíúí
ììðáááèáíèáí èèè ìðèáàòí-ííè ììðáááèèòáèüííè -áñòüð ìðááèíæáíèÿ.

Ìñĩááííí ìò-áòèèáí òàèèá ñèíæíúá ìòííðáíèÿ
íá-èáííáí èíáíè è ñóúáñòáèòáèüííáí àèáíú ìðè ñòááíáíèè ñ èííñòðóéèèÿìè, á
èíòíðúí á èà-áñòáá àòðèáóòá ìðááñòááèáíí ñíáñòááííí èà-áñòááííá -èáííá èìÿ:

-
áúá áúò áðàò ììè àèááèü
èèòá òáíá àááèñèíá . òíáðèú áúò ñ òíáíþ
(ËÐ 74 è., ËË 50 è., ËË 45 íá.),

-
àá áú íá íú áíçèíæèèú wáðàçú ììèðáñèùè
(ËÐ 90 íá., ËË 58 íá., ËË 53 è.),

-
èç íáàæá èñòíáèò ðçèà áðèwíñèàà (ËÐ
1 íá., ËË 3 íá., ËË 2 è.),

-
ìíááèèáú ìèðñèéòþ ììòíòü(ËÐ 123 íá., ËË 79 è., ËË 71
íá.) è äð.

Ìðèíá-àòáèüíí è òí, -òí á áíèüøèíòáá ñèó-àáá
á ðáññíáòðèáááíúò èííñòðóéèèÿò íá-èáííí èíáíáí ñííðíáíæááàòñÿ ìðÿííè íáúáèò.
Ìòííðáíèÿ ñóáúáèò - íáúáèò íáðááííðááíú, ò.è. ñóáúáèò áñòü íáèèè ñííñèíáíè
òáíòð, ìí ñíááðæèò òáíò áúñèàçúááíèÿ. Ñóáúáèò íáðíáèòñÿ á ìòííðáíèÿò
ñííòííèèòáèüíííòè ñ ìðááèèàòí, ìí íá á ìòííðáíèÿò ìáííáíðááèáííè
çááèñèííòè, òíááà èáè íáúáèò áñáááà çááèñèò ìò ìðááèèàòá. Áèÿ òíáí -òíáú
ñááèáíñèðíáàòü ñóáúáèíí-íáúáèòíúá ìòííðáíèÿ á èííñòðóéèè, íáúáèò
áííèíèòáèüííí ñííðíáíæááàòñÿ èíáíáí, èíòíðá íáèáááàò ìðááèèàòèáííòüð. Ýòí
ñáíáíáðàçúíè ñííñíá «áúááèáíèÿ» íáúáèòá ñ ììíúð ñíçááíèÿ áííèíèòáèüííáí
ìðááèèàòèáííáí òáíòðá. Õàèáÿ ñííñíáííòü íá-èáííáí èíáíè ñíçáááàòü
áííèíèòáèüííè ìðááèèàòèáííè òáíòð, ìí-àèèèííò, ìíæáò áúòü íáúÿñíáíá òáí, -òí
íá-èáííá èìÿ çááñú áúá íá ñíáñòááííí ìðèèááàòáèüííá, á èìÿ, ñííñíáííá áàòü
íáèíáíáíáíèá ááùè è íáííáðáíáíí íáíçáíá-èòü áá ìðèçáíè.

Eoia oia, iaeaaaiua auo ioeiaou iaei
ninaoaeou ni neaapueie einodoeoyie, iaeeapueie idaeaeoaeainou:

- e naieeua n iaai nidi-ueo . eiaaa (EE 89 ia.) – e naieieua n iaai nidi-uo eiaaa nou
(EE 88 e.),

- ioneuua ae anaieiaa aeueue eyu apdaae-u idaaacdaa
nu . ainy aa e ia oioy aeacoe eiaioieeouy a ieo (EE 135 ia.) e ad.

Iaiaei a IAE iaiaei ioeiaou e n ninaoaii
aodeaoueaiui ia-eaiui eiaai:

- ecae oaiacenei iaiy (ED 107 ia., EE 67 ia., EE 61 e.),

- aa aeapou dion odnouaiunehio
odnoao (ED 18 e., EE 14 ia., EE – ia),

-
ianeca caiep neiaaiunehio
(ED 5 ia., EE 6 e., EE 4 ia.),

-
ioadc iieaieua caiep oda-nehio
e laeaiunehio (ED 12 ia., EE 10 ia., EE 9 e.),

-
aa aioou aeiaiu caehio dionehio
e daoeo (ED 25 ia., EE 20 ia., EE 13 ia.) e ad.

Yoei ioeiaou ni ia-eaiui eiaiae ninaoanoapou
a oaeua IAE iaiaie-iua einodoeou ni -eaiui eiaiae. Oae, a oaeua IAE iaiaoeaeaaony
aieua eie-anou neoa-aadacii-oiiee i -eaiiue-ia-eaiiue a einodoeoye
n ae. i. (73 neoa-ay, eee 43% io iuaai -neua ioeiaou n dacii-oiiee i
-eaiiue-ia-eaiiue):

- aiaao ioeiaa
au anodouia icnoi (ED 17 ia.) – aadodouii icnoi (EE 14 ia.),

- iioiie aeaiop wai (ED 36 ia., EE 21 e.) – iioiie aeaiio wao (EE 27 ia.),

- caueee ai an nep aeaiop wao
(ED 37 e., EE 27 ia.) – aeaiio aieua (EE 20 e.),

- aaiuae aeeciu iioa
aeaa au auaeao
(EE 10 e., EE 17 ia.) – aaiuae aeeciu (ED 21 ia.),

- ae... epa odnouaiui

(ĒĐ 88 ě., ĒĚ 52 ě.) – ěpāè òðñòíáíúè (ĒĚ 57 íá.),

· ěðíáū òðñòýíúñēíòp ïðíèè
(ĒĐ 130 íá.) – ěðíáū òñðýíúñéó
(ĒĚ 83 íá., ĒĚ 75 íá.) ě āð.

Íá-ěáííúá ěìáíà āíðaçãí ðãæá āñòðã-àpòñý â ěì.
ĩ. ĩðè ěìáíè ñóúañòàèòáèüíí (41 ěíòáēñò, ěèè 15 % ïò íáúáāí ěíèè-āñòàà
íá-ěáííúò ěìáí):

· ěñòíãèò æá ěç íáá ñìðãā çíè (ĒĐ 82 íá., ĒĚ 54
íá., ĒĚ 49 íá.),

· íàèççíðà áúè áàèèèú ě ñèèáíú (ĒĐ 68 íá., ĒĚ 46
íá. – āíèú, ĒĚ 42 íá.),

· íóãðè æá ïüýíè
āàèè-àðóòüñý ðáèòúā . àúā íú ĩðèáóò áúāñý ñ íèìü (ĒĚ 112 ě.)

Óóíèöèý íá-ěáííé òíðìú çãāñú òàèæā
ĩðããáèýáðñý āā çíà-áíèāì, āā ñĩñíáííñòùp ěìáíáàòú ñóáñòàíòèp ā ñíáíèóíĩñòè
ñ āā ĩðèçíàèàìè. Íá-ěáííáy òíðìà ñííáúááò āðòāíā ěíý íáííáðáíáíí ñ āāí
èā-āñòāí. Óí āñòú íá-ěáííáy òíðìà, ñ íáííè ñòíðííú, ěíòáēñòóáèüíí āñòóíāò ā
ñēííèìè-āñèèā ĩòíñáíèý ñ ñóúañòàèòáèüíí (ĩüýíè
çãāñú āðòāíā íàèìáííáíèā óāðíā), ñ āðòāíè – ĩæāò ñíçãāààòü āĩííèèèòáèüííúé
ĩðããèèàðèāíúé óáíòð (ñð. óāðú, áóáó-è
ĩüýíúè / ěíòíðúā ïüýíú, òāñòàpòñý).

Íáíàèí ě à ěì. ĩ. āñòú ĩðèàòú ñ ðaçíí-òáíèýìè
ĩí -ěáííñòè-íá-ěáííñòè:

· òàèí ðaçúāāñý ñēíáçíúñèùè ýçúè (ĒĐ 3 ě., ĒĚ 3 ě.) – ñēíáāíñèú ýçúèú (ĒĚ 4 ě.),

·
ĩñèà íú āãðáèèýíúñèàā çáíèý (ĒĐ 28 íá.) – āãðúāñèà çáíèý (ĒĚ 22 ě., ĒĚ 15 íá.) ě āð.

Ĩðèìáðú ñ ðaçíí-òáíèýìè óèaçúāàpò íà òí, -òí
íá-ěáíííā ěíý āíèèèèèàðñý ā àððèáóòèāíúā ĩòíñáíèý, íí òóíèöèý àððèáóòà íá
ýāèýáðñý ĩñíáíèèè èèý íá-ěáíííā ěìáíè. Óàì, āāā ĩòíñáíèý íáæāó ěìáíèè
íáðáíñíüñèāíú èāè ñíáñòáííí àððèáóòèāíúā, íá-ěáííáy òíðìà íáíýáðñý íá ÷ěáííòp,
ĩðè ýòí ñèááóáò çáìàðèòü, -òí ýòí íá íáðáíè-āñèèāý çáìáíā òíðì, à ĩðãæāā āñāí
íáðáíñíüñèāíèā ěííñòðóéèèè.

Òàèèì íáðaçíì, óĩððãáèèèè íá-ěáíííā ěìáíè
íá ýóāíā ðaçãèèèè ýçúèā, çàðèèñèðíáííí ā ěññèááóáíúò ĩàíýòíèèèòè ñēñúíáííñòè,
ĩòðãæāáò óó ñòáāèp, ěíáāā íá-ěáíííā ěíý áúā ñíððáíýáò ñĩñíáííñòú íáíçíá-àòü
ñóáñòàíòèp ā ñíáíèóíĩñòè ñ āā ĩðèçíàèàìè ě ñáíèñòáāèè, -òí çàðèèñèðíáíí ā
ěííñòðóéèèè ĩðããáèèèííā òèìā. Á ýòèò ěííñòðóéèèè íá-ěáíííā ěíý íá
óóíèèèèèèèèè à ěà-āñòāā ĩñíííāíííā ĩðããèèèè ěèè àððèáóòà, óíòý óæā ĩíýāèýpòñý
ě ĩðããèèèè ıóúañòàòp ěííñòðóéèè ı íá-ěáíííè òíðìíè ā óóíèèè ĩðããèèèè.

Ā òí æā āðáíý íá òííā ñèèááúāàpùèòñý
ñíáñòáííí àððèáóòèāíúò ĩòíñáíèèè ñ ó-āñòèè -ěáíííā ěìáíè ĩðèèāāàòáèüííāí āñā

ẽíĩñòðóèèè ñ ẽíĩãáííúìè ìãããæàìè íá-ẽáíííáí ẽìáìè ìèàçúãàpòñý á ñèòóàòèè ẽíĩèòðáíòèè. Òàì, áãá íá ñóúãñòáíãàèì ñíãòèàèèúíúò ìðãáíĩñúèíè àèý ñíððáíáíèý íá-ẽáíííè òíðìù (èàè á ẽíĩñòðóèèè ñ àèí. í. èèè òñòíé-èáíé òíðìòèá), ìðìèçíðèí ìððáíĩñúèáíèá ìòííðáíèé ìãæáò ẽìáíáìè è áìãñòí íá-ẽáííúò ìíýãèèèñú ñííòããòñòáòpùèá -èáííúá ñíãñòãáííí àòðèáòòèáíúá òíðìù.

Ðááíòà

áúííèíáíà á ðàìèàò ìàó-ííáí ìðíáèòà "Èèíãáíòããñòíèíãè-ãñèèá è ẽíĩðíóñíúá ẽññèááíáíèý áðàììàòè-ãñèíè ñàìáìòèèè áðãáíáðòóññèíáí òãèñòà", 1 2.1.3/2987 (áíáèèòè-ãñèáý áãáíĩñòáííáý òãèááý ìðíáðàììà "Ðàçáèòèá ìàó-ííáí ìíòáíòèèá áúññáè øèíèù" Òããáðàèèúííáí áãáíòñòáá ìí ìáðàçíááíèp ÐÒ).

Nĩèñíè

èñòí-ìèèíà è ñíèðàùáíèé

ÈÈ – Èããðáíòúããñèáý

èáòííèñù : “Ìíããñòù áðáíáííúò èáò” ìí Èããðáíòúããñèííò ñíèñéò èáòííèñè // “Ìáíóñèðèìò: ìèñúíáííá ìãñèããèã” / Èááíðàòíðèý ìí àáòíìàòèçàòèè òèèíèíè-ãñèèò ðááíò ÒãÁÓ, èàòããðà èèíããèñòèèè ÈæÁÓÓ. – 2004–2009. – Ðãæèì áíñòóíà : http://manuscripts.ru/mns/main?p_text=32500902.

ÈÈ – Èìàòúããñèáý

èáòííèñù : “Ìíããñòù áðáíáííúò èáò” ìí Èìàòúããñèííò ñíèñéò èáòííèñè // “Ìáíóñèðèìò: ìèñúíáííá ìãñèããèã” / Èááíðàòíðèý ìí àáòíìàòèçàòèè òèèíèíè-ãñèèò ðááíò ÒãÁÓ, èàòããðà èèíããèñòèèè ÈæÁÓÓ. – 2004–2009. – Ðãæèì áíñòóíà : http://manuscripts.ru/mns/main?p_text=32151080.

ÈÐ – Ðããçèãèèíãñèáý èáòííèñù

“Ìíããñòù áðáíáííúò èáò” ìí Ðããçèãèèíãñèííò ñíèñéò èáòííèñè // “Ìáíóñèðèìò: ìèñúíáííá ìãñèããèã” / Èááíðàòíðèý ìí àáòíìàòèçàòèè òèèíèíè-ãñèèò ðááíò ÒãÁÓ, èàòããðà èèíããèñòèèè ÈæÁÓÓ. – 2004–2009. – Ðãæèì áíñòóíà : http://manuscripts.ru/mns/main?p_text=43296853.

ÌÁÈ – «Ìíããñòù áðáíáííúò èáò»

è. – èèòãáíé èèñò

íá. – íáíðíòíúé èèñò

Nĩèñíè

èèòãðàòòðù

Áãðáíá 2003 – Áãðáíá, Á. Á. Òíðìèðíááíèá ìðãããèèòáèèúíúò èàòãáíðèé á èñòíðèè ðóññèíáí ýçúèá / Á. Á. Áãðáíá. – Èàçáíú : Èçã-áí ÈÁÓ, 2003. – 390 ñ.

Èíèãñíá 2005 – Èíèãñíá, Á. Á. Èñòíðèý ðóññèíáí ýçúèá : ó-áá. ìíñíá. àèý ñòóá. òèèíè. òàè. áúñø. ó-áá. çããããáíèé. – Níá. : Òèèíè. ò-ò NíáÁÓ ; Ì. : Èçã. òáíòð «Áèãããáíèý», 2005. – 672 ñ.

Έαίροϋέι 2001 – Έαίροϋέι, Γ.Γ. Ονόιέ-εαγύ οιδιόεα á εñοιδέε δόνñέιái εεòáδàòóδίίái
γçúεá (X–XV áá.)
/ Γ.Γ. Έαίροϋέι. – ΓιάίΟ, 2001. – 226 ñ.

Έñòáá
1956 – Έñòáá, Ο.Γ. Γ-áðéè ñ
εñοιδέ-áñêíío ñεíòáêñéño δόνñέιái γçúεá / Ο. Γ. Έñòáá. – Γ. : Έçä-ái Γñê.
όί-òá, 1956 – 596 ñ.

Γòááíγ 1968 – Γòááíγ, Α.Α. Έç çáτèñé ñ δόνñέίé áδàììàòèéá. Ο. 3 / Α. Α.
Γòááíγ. – Γ. : Γññááúáéá, 1968. – 551 ñ.

Øàòìàòíá 1941 – Øàòìàòíá, Α.Α. Ñεíòáêñéñ δόνñέιái γçúεá : 2-íá èçä. / Α. Α.
Øàòìàòíá ; δáá. è éñì. Α. Ñ. Έñòδéíé. – Έ. : Άíñ.óç.-íáá. èçä-ái, 1941. – 620
ñ.